

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/l. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠI

Stanovsko političsko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Licealna knjižnica
1058 Ljubljana
II. drž. gimn. (Bpl.)
Strossmayerjeva ulica.

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 1:50 Din. Članstvo „Pov. UJU—Ljubljana“ ima s članom plačano naročnino. Za oglase in reševanje vrat je 2:50 od petimi davek pošte. Ček. ur. 11.197.

Sindikalne misli ob novem pokretu slovenskega učiteljstva.

Današnji politiki vpregajo za svoj strankarski obstoj v svoji voz vse in vsakogar.

Za okrepljenje njihove smeri jim služi šola kot idejni pomagač a v nas je to hlapčevstvo šole za strankarske cilje celo našlo odmeva.

Tako je bilo naše učiteljstvo nehote v službi strankarske politike čije brezobzirnost in umazanost danes uvidevajo tudi že najboljši zaslepljeni strankarji. V to brezstidno službo smo bili vpreženi vsled prevelike poslušnosti, nesamostojnosti in politične fanatičnosti nekaterih, ki so nas vodili do tega, da bi nas s partizanstvom omamili z moralnim slepilom.

Vendar je danes celo površnemu opazovalcu jasno da želi učiteljstvo prekiniti z dosedanjimi tradicijami in je že na potu da poiše z duhom časa. To je Rubikon, ki ga je treba prebrsti in Gordijev vozec, ki ga je treba presekat.

Politika ne mara vsakega učitelja! To je onega v istini prosvečenega, duhovno visokega in duhovno kulturnega učitelja učitelja bojevnika, katerega duhovna slika bi bila najboljše definicij značaja, na kateri je karakter te sistem energično izvedenih načel. Takega učitelja noče imeti politika! Ona si želi učitelja živčnega v mračništvu in siromaštvu. Kajti duhovni mrak in siromaštvo napravljata učitelja za slabega in onemoglega bojevnika. Tak učitelj ne dviga glasu proti svojemu gospodu politiku. On je obdan z mrakom s tradicionalno temo, ki je protivna vsaki progresivni in preobratni stvari. Tak je današnjim politikom ideal učitelja, prosjaka, ki vzbuda sočuvstva in se smatra srečnim, ako napravi politikom kakšno uslugo.

Zato je bilo nezmislno zahtevati boljši prosvetne politike, ne da bi preje odpravili naidene vzroke ki so učitelja tako zaslepili, da ni mogel videti v strankarski politiki onega zla, iz katerega izviraio vsi naši iadi eleda prosvete in našega stanu, naše skrtanje z zobmi, naše kletve. Priznati je treba nujnost organizovanja sile, ki bi naš sistem mladenosti izmenila z borbo. Nemogoče je priznati realnost a ne hoteti usvoiti njen idejni izraz. Dokler bomo stavljali svoje življenje na razpolago strankarsko političnim žonglerjem za njih avanture do tedaj bodo nohti protivnopolitičnega reaktivnarija praskali po naši koži. Strankarski politiki je treba v naši organizaciji zapeti labudjo pesem in umakniti se

mora trezni stanovski in prosvetni politiki.

Ni nikaka slučajnost da se je v poslednjem času pojavil problem nove smeri učiteljske organizacije, temveč je to dokaz točnosti gledišča, po katerem je novo duhovno življenje posledica in protiutež zibanja družabnih odnosov, ki se razvijajo v nepravem pravcu besnosti in sovraštva. Dočim je bilo iavnosti preie potrebno povdarjati pravo razmerje med politikom in našim stanom, je danes to vsakomur jasno, ki ne sedi na ministrijski stolici, ali pa je ne podpira, ali pa želi podpreti iz sebičnih razlogov.

Kaj hočemo od nas strankarski politiki. Vidimo na eni strani politike z narazličnejšimi aferami, na drugi gladen in bos narod. V sredini pa narodni učitelji v šolskih temnicah z izmučenimi bitiji, ki naj bodo temelji bodočnosti. Politika hoče da se napravi praktičen tid iz učitelja, napram krivicam neobčutljivega, potrpežljivega, v svoji bedi nešposobnega, da se bori za bedo družih ki ne računata z občim temveč privatnim interesom, ki ne vidi svojega napredka v občim napredku in dviganju, temveč v obešanju politikom za frak, na bodisi da so oni tudi duhovno in politično bogve kako nizko.

Ne to, ampak široka družabna kooperacija visok dvig naše stroke in našega stanu, da bo sposoben za vsak samostojen dvig naroda to je ideal in naloga ki je našemu stanovskemu življenju potrebna. Pri tem se pa ne smemo obešati politikom za frak, temveč moramo najti kontakta z narodom, da razumne naše težnje in potrebe sodobne šole.

Kdor je bil na našem prvem kongresu ta ve, kakšen trušč se je dvignil ob tej kardinalni točki. Tedaj so ideali več govorniki kakor razum. Srce je prevladalo glavo. Danes občutimo to napačno na lastni koži. Preostaja nam edino sanacija, ki naj izpremeni naše moledovanje v borbo ki naj izpremeni naše prošnje v zahteve.

Zato je treba odločnosti in sindikalne organizacije našega stanu, ki bi bo prvo dvig stroke ter dvig in samostojnost stanu, potem bomo lahko vselej zahtevali mesto prosili, če bomo prvo učitelji in potem šele politični strankarji.

Le v tem znamenju stanovske sloge bomo zmagali!

Peter Jereb.

Podaljšanje uradniške nestalnosti — protiustavno.

(Iz govora narodnega poslanika Ljube Jovanovića v narodni skupščini.)

G. Ljuba Jovanović je govoril: Ministri, ki so bili dolžni brigati se za organizacijo državne službe, niso ali nič delali ali pa so prav slabo delali. To je pravosodni minister v svojem nagovoru in v pismeni motivaciji prav obširno popisal Popolnoma se strinjamo s prejšnjimi govorniki ki so rekli, da se pod besedo »redukcija državne uradništva« skriva čisto nekaj drugega. Poleg dobrega namena je tu tudi namen, da se odstranijo iz državne službe uradniki, ki so na poti članom vlade ali pa onim gospodom poslancem, ki brez poslušnega državnega uradnika v svojem kraju ne bi mogli priti do mandatov. Naše veliko zlo je, da pri nas ni politične odgovornosti. Minister tu lahko upropasti celo stranko s svojim delovanjem; samo da ima svoji položaj v stranki ali v parlamentu pa je siguran.

Čudil sem se takrat, ko se je delal sedanjí uradniški zakon, kako so bili vanj z več strani vrinjani amandmani, o katerih v zakonodajnem odboru ni bilo nič slišati. Ta zakon je bil potem v tej obliki kar na »juriš« izglasovan in vsi amandmani sprejeti. Pravilo, da mora v teh treh letih provizorija biti predložen in sprejet zakon o centralni upravi. To pa je popolnoma neodvisno od današnjega predloga. Sai je to isti zakon o centralni upravi, ki je bil leta 1922, umaknjen iz zakonodajnega odbora. Ko se je odbor

sestal, ni bil noben član vlade navzoč.

Še nekaj izgovorov je s katerimi se hoče nestalnost uradnikov opravičiti. Doseči se hoče s tem, da bi imeli še tri leta sejem za uradništvo. Zakonski načrt, ki je na dnevnem redu je neustaven in protiustaven. Če bi bil gospod pravosodni minister predsednik bi ga prosil, da ta zakonski načrt umakne. Zakonski načrt je nasproten z ustavo.

V členu 108. ustave je jasno rečeno: Uradnik, ki mu je z zakonom zagotovljena stalnost, ne more proti svoji volji biti odpuščen brez razsodbe kazenskega ali disciplinarnega sodišča. Jasno je, da se je v dobi treh let lahko izvršila revizija uradništva. Ko je ta rok potekel, je ta pravica revizije prenehala tako za narodno skupščino kot za ministre. To je bilo določeno z ustavo in vi nimate več take pravice. Zato glasujte kakor hočete! A predno glasujete proti naši ustavi, bi bilo potrebno, da vprašate svojih vest in da se spomnite kaj ste prisegli.

Gospodje ministri tega zakona ne bi smeli podpisati ker no ustavi in no zakonu o ministrijski odgovornosti odgovarjajo za vsako kršitev ustave. To jasno določa člen 106 in 108. Zadnjič apeliram na zavest o pravičnosti in prosimo gospode ministre, da ta zakon umaknejo.

Sledilo je glasovanje v načelu in v podrobnostih. Pri končnem glasovanju je bil zakon sprejet s 120 proti 88 glasovom.

Znamenja

(Dne 8. junija 1926.)

Čudna so znamenja na našem današnjem nebu in res vredna našega premisleka.

Eno in drvo je to da ljudje ki imajo monopol na stanovsko zavednost, še vedno pišejo o čisto stanovskih zadevah v politične liste, v isti sapi, ko očitaio drugim »propadanje zavesti enotnosti našega stanu«... Te nelogike sami še niso opazili, drugo znamenje pa je zasvetilo najprej celo njim samim: da resno in pravo organizacijsko delo zastaja da se je razsulo »v brezplodnih časnikarskih debatah« in — v »klubu učiteljev SDS«...

Tretje znamenje, čudo čudovito. Ena edina »gotova grupa« v UJU je ohranila toliko discipline da se je drznila pričeti z realizacijo novih smernic, torej z resnim in že davno krvavo potrebnim delom in se ni zbalala niti klevet niti sumničnem, niti podtikani osebnih koristi, niti

drugih zelo nelepkih napadov. In je uspela da »dere zdaj slepo za nio« naše članstvo.

Naše članstvo je videlo težke argumente in ni več slepo, če je bilo prej. Argumente iz stotisočakov... Stotisočaki bogme niso mačkine solze, če po domače povem... Posebno ne, če so naši...

Četrto znamenje, zopet čudno: To-liko »konfliktov« in »razdorov« je baje rodila nova smer v UJU, da ni v UJU danes niti enega samega člana manj, ki bi vedel, da je najprej organiziran stanovski tovariš in vsa drugo šele potem.

Peto znamenje. Naši društveni talniki ne znajo več pisati poročil. Nikler ni namreč iz teh poročil sledu, da bi bile naše okrajne skupščine zdaj slabše obiskane kot so bile prej. Celo nasprotno: Še tisto naše članstvo, ki je iz raznih raz-

LISTEK.

Organizacija mladine in delo učiteljstva pri isti.

(Dalje.)

31. Ljubljana, I. dekliška meščanska šola: Tekom šolskega leta so imele članice nekatere skupne prireditve: Stritarjevo proslavo dne 18. novembra 1924, Miklavžovo veselico (učenke II. a razreda), tombolo (učenke II. b in IV. a razreda), razstavo in prodajo ročnih del koncem šolskega leta. — Ob raznih prilikah so nabirale prispevke za dobrotvorne svrhe: za božičnico ubožnim učenkam 525 Din, za pirhe Jugoslovenski Matici 325 Din, za francoski dan 200 Din, ob priliki cvetličnega dne R. K. 930 Din, za Društvo za čuvanje narodnega zdravja 180 Din, za Ligo proti tuberkulozi 80 Din, za fond Narodnega prosvetovanja 150 Din. Pomagale so tudi ob priliki cvetličnega dne za vojne invalide. Z denariem razrednih fondov se je pomagalo ubožnim učenkam k nabavi šol, potrebščin, kupilo se je nekaterim zdravila, pripomoglo, da se je šest bolnih učenk udeležilo počitniške kolonije na Dovjem. — Ameriškiemu Podmladku so poslale članice 20 usnjenih list-

nic, ki so jih same vezle in izdelale v znak zahvale za prejeta božična darila. — Za permanentno razstavo Podmladka v Beogradu se je izvršilo in odposlalo 14 komadov ročnih del, ki so jih izdelale in zanje prispevale učenke. — Učenke II. b razreda so poslale zbirko razglednic naših krajev Podmladku v Vel. Bečkereku in Pančevu. — Podmladek je preskrbel prenočišče Podmladku meščanske šole iz Kutine ob priliki izleta. — Na šoli je bila uvedena tudi »Tekma za zdravje«. — Napravile so izlete v okolico in v razne kraje Slovenije.

32. Ljubljana, II. dekliška meščanska šola: Za cvetlični dan Rdečega križa dne 7. junija 1925 so nabrale 1395,50 Din. — Napravile so majniški izlet v Kleče in Goriče.

33. Ljubljana, zasebna dekliška osnovna šola v Lichtenurnovem zavodu: Kakor lansko leto, tako in še bolj so tudi letošnje šolsko leto (1924./25.) delale članice Podmladka z vso vnemo. Organizirani so vsi razredi. Podmladkarice so priredile dve igri: »Šivilja Klara« in »Deklica s tamburico«, ki sta prav dobro uspeli. Dobljeni denar se je porabil v dobre namene. Ubožnim učenkam so za Veliko noč oskrbele obleko. Precejšnja vsota so porazdelile revnim učenkam, da so se mogle udeležiti majniškega izleta, ki je

nekako »zadostila« za vse bridke šolske urice. — Višji razredi imajo svoji razredni odbor, kojega najvažnejši in najimennejši činiteli je zdravstvena nadzornica. Ta služba se jim je zdela zelo častna in z velikim veseljem in natančnostjo so izvrševale svoje dolžnosti. Napredek je bil tolik, da so si nekateri razredi na lastne stroške omislili majhno lekarno. Otroci sami so preskrbeli vse potrebno za prvo pomoč. — Članice so prinašale točno vsak mesec določeno članarino, navadno iz lastnih prihrankov k čemur jih je vzpodbujala sladka zavest, da same pomagajo bližnjemu. Zastopnice Podmladka so se redno udeleževale sej, ki so se vršile tekom leta. — Na cvetlični dan so Podmladkarice istotako pokazale svojo požrtvovalnost. Prinesle so mnogo cvetja ter potem ves dan pridno prodajale po mestu, kakor je bilo določeno. Iz tega je razvidno, da Podmladkarice ustrezajo namenu, ki je: »Pomagati bližnjemu«. — Priredile so pet zabav in napravile majniške izlete v Stično, na Homec, v Otoče, k Sv. Lovrencu in na Šmarjetno goro pri Kranju.

34. Ljubljana, zasebna dekliška meščanska šola v Lichtenurnovem zavodu: Preostanek se je norabil v dobrodela namene: za božičnico, za oskrbo revnih učenk, za šolsko lekarno in za počitni-

ško kolonijo, zasluzek pa večinoma za igre. — Priredile so šest zabav in napravile izlete v okolico, v Bohinjsko Bistrico, k slanu Savici, na Dovje in k Peričniku, v Lesce in na Bled, v Novo mesto.

35. Ljubljana, zasebna dekliška osnovna šola v Marijantšću: Člani so redno plačevali zahtevano članarino. Za vsako napovedano akcijo, hvaležnost, cvetlični dan, Liga proti tuberkulozi in drugo, so prav radi donosali svoje majhne prispevke. Podmladkarji so napravili zbirke za izlet revnejšim učencem in so prispevali 160 Din kot delno pristojbino za zdravilišče ubožnemu učencu. Radi so darovali siromašnim tovarišem šolske potrebščine ter manj nadarjenim pomagali pri učenju. Gojili so med seboj dostojno vedenje in onuščali nesodobne šaljive besede. — Upraviteljstvo je v preteklem šolskem letu sprejelo na prenočišče učence treh meščanskih šol in pogostilo učence in učenke šestih raznih šol, ki so prišli na svojih izletih v Ljubljano. Nadalje skrbi upraviteljstvo, da se posamezne učiteljice naobrazijo v raznih rokotvornih strokah, da bodo potem mogle v taistih poučevati pridne Podmladkarice. — Priredili so pet zabav in delali večkrat krajshe in daljshe šolske izlete.

(Dalje prih.)